

Groep Rechtsbijstandverzekering
SRK Rechtsbijstand

Jaarverslag

2008

Bericht van de Raad van Commissarissen

Het afgelopen boekjaar 2008 was het 43-ste in het bestaan van de Groep Rechtsbijstandverzekering. De aangesloten maatschappijen hebben een goede positie in de markt voor rechtsbijstand. SRK Rechtsbijstand behoort tot de grotere juridische dienstverleners van Nederland.

In het voorjaar 2008 is ING Insurance Services N.V. toegetreden tot de Groep SRK Rechtsbijstand verzekering. Het vertrek van Proteq Schadeverzekeringen N.V. (per 1-1-2008), Fortis ASR Schadeverzekering N.V. (per 1-1-2009) en Winterthur (per 1-4-2009) is geregeld op basis van hetgeen daarover in de statuten is bepaald. Zij hebben aangegeven dat de operationele performance en het kostenniveau van SRK Rechtsbijstand geen enkele rol heeft gespeeld bij hun besluit het lidmaatschap te beëindigen.

In mei 2008 heeft de voorzitter van de Raad van Commissarissen, Mr. W. van Es, na meer dan 9 jaren voorzitterschap, de Raad verlaten. Drs. H.H.M. de Jong is hem als nieuwe voorzitter opgevolgd. In juli 2008 heeft de heer P.B. Flapper de Raad verlaten. Wij willen de heren Van Es en Flapper op deze plaats namens de Groepsmaatschappijen danken voor hun grote inzet en betrokkenheid. In het afgelopen jaar is de Raad van Commissarissen diverse keren met de directie in vergadering bijeen geweest voor het bespreken van het strategisch beleid, het Jaarplan, de consequenties van de uittrekkende leden, de voortgang en het jaarverslag en de jaarrekening.

In het kader van het strategisch beleid is aan het consultancy bureau A.T. Kearney gevraagd onderzoek te doen naar de positie en potentiële ontwikkelingsrichtingen van SRK Rechtsbijstand in de rechtsbijstandmarkt in vergelijking met concurrenten. Belangrijke conclusies zijn dat er sprake is van een sterke kosten concurrentiepositie én een

goede operationele performance. Het businessmodel vormt een interessante propositie voor rechtsbijstand verzekeraars die risicodragers zijn. Er zijn mogelijkheden verkend voor verdere waardecreatie. De aanpassing als gevolg van het vertrek van Proteq is goed verwerkt. Het jaar 2008 heeft wederom geleid tot een laag percentage schade-last. Noodzakelijke veranderingen in de organisatie als gevolg van het vertrek van Fortis ASR en Winterthur zijn in kaart gebracht en worden ingevoerd. Dit zal leiden tot een krimp van de organisatie, het verhogen van de efficiency, met een blijvende focus op kwaliteit. Hierdoor zal de huidige stevige concurrentiepositie worden behouden. De Raad van Commissarissen is van mening dat de Groep haar toegevoegde waarde in het verleden heeft bewezen en ook voor de toekomst zal hebben.

Er is actief gewerkt aan implementatie van het “neen, tenzij” uitgangspunt als vervolg op de gerechtelijke uitspraak op 4 december 2008 aangaande gegevensverstrekking aan derden. Deze uitspraak heeft branchebrede werking. Op 6 februari 2009 heeft de eiser aan de rechter bevestigd dat uitvoering is gegeven aan de beschikking door aanpassing van de werkprocessen. Door geen van partijen is hoger beroep ingesteld.

De jaarrekening van dit jaar is van een goedkeurende verklaring voorzien door Berk N.V. en is daarna door de Raad van Commissarissen vastgesteld op 13 maart 2009.

Ten slotte spreken wij naar de directie en medewerkers van SRK Rechtsbijstand onze dank uit voor hun inzet en de behaalde resultaten in 2008.

drs. H.H.M. de Jong - voorzitter
mw mr. S.W.C. Mauritsz
mr. L.A.A. Bechtold
mr. P.C.M. Leermakers

Verslag van de directie

Omgevingsfactoren

SRK Rechtsbijstand verleent met deskundige en klantgerichte medewerkers op kostenefficiënte wijze rechtshulp aan cliënten van onze verzekeraars.

Het Centrum voor Verzekeringsstatistiek (CVS) heeft in 2008 de beeldvorming van consumenten over rechtsbijstandverzekeringen en verzekeraars onderzocht. Tweederde van de verzekerden zegt tevreden te zijn met de juridische uitkomst van de behandelde claim. Van de ondervraagde verzekerden beveelt 84% de verzekering aan bij familie en kennissen.

In lijn met de beschikking van de rechter, op 4 december 2008, aangaande gegevensverstrekking aan derden, zijn onze werkprocessen inmiddels per februari 2009 zodanig ingericht dat het “neen, tenzij” uitgangspunt geldt. Dit heeft inmiddels een branchebrede werking gekregen.

Ontwikkelingen van het bedrijf

Organisatie

In 2008 is door het bureau A.T. Kearney, in het kader van strategievorming en als gevolg van het vertrek van enkele verzekeraars, onderzoek gedaan naar de performance en positie van SRK Rechtsbijstand. De conclusies zijn dat wij stevig concurrerend zijn, een lage schadelast hebben en voor onze leden een aantrekkelijk businessmodel hebben. De organisatie heeft het potentieel om voor haar leden en cliënten aanvullende meerwaarde te creëren.

Voor het continu verbeteren van onze operationele processen zijn programma's voor verdere digitali-

sering uitgevoerd en zijn enkele Lean Six Sigma programma's gestart.

Op het gebied van risicomanagement is er een (periodieke) audit uitgevoerd door een van onze grote leden. Dit heeft niet geleid tot grote aanpassingen in onze werkprocessen.

In 2008 zijn we gestart met de behandeling van zaken voor het nieuwe lid ING Insurance Services N.V. Voor Proteq zijn vanaf 2008 enkel nog lopende zaken in behandeling.

Advocaten

In 2008 is één nieuwe advocaat beëdigd. SRK Rechtsbijstand werkt sindsdien met 47 “eigen” advocaten. Zij zijn in staat onze cliënten van het begin tot het einde van een zaak bij te staan waardoor de kans op een goed resultaat wordt vergroot. Slechts op beperkte schaal worden zaken aan externe advocaten uitbesteed.

Markt

De marktgroei voor rechtsbijstandverzekeringen is in de afgelopen jaren afgevlakt. De marktgroei (in premie omzet) wordt over 2008 geschat op ongeveer 5%. Voor het segment Gezinsrechtsbijstand is de prognose van het CVS dat het premievolume in 2008 met ca. 6% is gegroeid. Het aantal huishoudens met een Gezinsrechtsbijstand verzekering is nog steeds relatief laag (schatting 2008 minder dan 30%). De Gezinsrechtsbijstand blijft daarmee de groeimarkt voor de verzekeringsbranche. Er zijn signalen dat de premie van het product onder druk staat door “goedkopere” dekkingen. Opvallend is dat de Bedrijfsrechtsbijstand in 2008 duidelijk in de lift

zitten. Of de groei zich in 2009 zal doorzetten is afhankelijk van de ontwikkeling van de economie.

Portefeuille

De gerealiseerde premie omzet 2008 van de samenwerkende verzekeraars is ondanks het vertrek van één van de deelnemende verzekeraars in vergelijking met 2007 met 0,2% gestegen. Significants is dat de groep rechtsbijstandproducten voor Bedrijven (inclusief verzuim- en arbeidsongeschiktheid polissen) een belangrijke bijdrage aan de groei leverde. Als gevolg van het vertrek van Proteq groeiden de SRK verzekeraars minder dan de markt.

	(x €1.000)	2008	2007
Motorrijtuigen		6.318	6.900
Huishoudens*		67.395	68.660
Bedrijven**		11.027	9.040
Totaal		84.740	84.600

* o.a. gezinsrechtsbijstand, AVP met verhaalsbijstand en ongevallen met verhaalsbijstand

** o.a. incl. verzuimproducten met rechtsbijstand, arbeidsongeschiktheidsproducten met rechtsbijstand

Het aantal nieuwe zaken nam per saldo af met ca. 4%. Het aantal telefoongesprekken steeg met ca. 3%.

Kwaliteit

Uitgangspunt van kwaliteit is dat je voldoet aan de verwachtingen van je klanten. Dat is ook het uitgangspunt van SRK Rechtsbijstand. De verwachtingen van onze klanten hebben niet alleen betrekking op het juridisch resultaat van de zaakbehandeling maar ook op de wijze van dienstverlening. Natuurlijk is het juridisch resultaat onderhevig aan beperkingen. Eenvoudigweg omdat de wetgeving en de jurisprudentie soms grenzen stellen aan wat mogelijk is. Zulke beperkingen gelden niet of in veel mindere mate voor de wijze van dienstverlening. SRK Rechtsbijstand wil zo goed mogelijk tegemoet komen aan de verwachtingen van haar klanten. Het onderzoek naar de perceptie van de klant is de basis voor de verbeterprocessen die tot voort-

durende verbetering van het resultaat en de dienstverlening moeten leiden.

De resultaten van het in 2008 uitgevoerde tevredenheidsonderzoek, zoals in de onderstaande tabel opgenomen, zijn dat cliënten meer tevreden zijn dan tussenpersonen. Tussenpersonen kennen meer zaken en baseren hun oordeel mede op een zaak die minder goed verloopt. Opvallend is dat cliënten en tussenpersonen het erover eens zijn welke aspecten het best scoren: de snelheid van reageren aan het begin van de zaak en de juridische deskundigheid. De vragen uit het onderzoek zien op de zogenaamde kritieke kwaliteitskenmerken van SRK Rechtsbijstand. Dit zijn de kenmerken waarvan de kwaliteit op een kritieke of cruciale manier afhankelijk is: de snelheid, de communicatie en informatievoorziening, de telefonische bereikbaarheid, het resultaat en de juridische deskundigheid. De tevredenheidsresultaten zijn continu basis voor verbeteracties.

Tevredenheidsonderzoeken 2008	(5-puntschaal)	
	Tussenpersonen	Cliënten
Snelheid van de eerste reactie	3.7	4.0
Voortgang verdere behandeling	3.4	3.8
Persoonlijk contact	3.4	3.9
Informatievoorziening	3.1	3.7
Maken en nakomen afspraken	3.4	3.9
Telefonische bereikbaarheid	3.3	3.7
Snelheid van terugbellen	3.2	3.8
Juridische deskundigheid	3.6	3.9
Geboekte resultaten	3.5	3.6
	(10-puntschaal)	
Rapportcijfer totaalindruk	6.7	7.1

Financiële resultaten 2008

Personeelskosten

In 2008 zijn de totale personeelskosten gedaald met 1,6%. Dit is veroorzaakt door een combinatie van gemiddeld minder medewerkers (1,9% lagere fte stand), een lagere RJ 271 bedrijfslast voor pensioenpremies van 50,7% en een CAO loonstijging van 3% per 1 juni.

Overige bedrijfskosten

De stijging van de overige bedrijfskosten met € 0,3 miljoen is volledig toe te schrijven aan afrekeningen van servicekosten huisvesting.

Financiële positie

Jaarlijks worden de algemene kosten afgerekend met de aangesloten verzekeraars. SRK Rechtsbijstand heeft zodanige kredietfaciliteiten dat tijdelijke liquiditeitstekorten in principe kunnen worden opgevangen.

Vooruitzichten 2009

Ondanks de verslechterende economische vooruitzichten als gevolg van de kredietcrisis is de verwachting dat de portefeuilles van de aangesloten verzekeraars zullen blijven groeien. In het verleden is gebleken dat deze groei minder afhankelijk is van de economische conjunctuur. Verwacht wordt dat juist in deze tijden veel particulieren en bedrijven de toegevoegde waarde van het rechtsbijstand verzekeringsproduct duidelijker zien.

Met ingang van 2009 is Fortis ASR Schadeverzekering N.V. geen lid meer van de Groep. Vanaf 1-4-2009 geldt dit ook voor Winterthur.

Als gevolg van bovenstaande ontwikkelingen is er sprake van een historische trendbreuk. Door het vertrek van de eerdergenoemde verzekeraars zal het aantal nieuwe zaken afnemen en zal de organisatie krimpen.

Reeds in 2007 hebben wij door het starten van het onderzoek naar strategische heroriëntatie mogelijke ontwikkelingsrichtingen in kaart gebracht. Met de in 2008 gestarte Lean Six Sigma-projecten, verdere continuering van het programma SRK Helemaal Digitaal en de ingestelde Task Force Middellange Termijn Plan hebben wij ons voorbereid om aanpassingen in de organisatie als gevolg van deze trendbreuk zo gestructureerd mogelijk te laten verlopen. Hiermee behouden we onze concurrentie

positie met een laag percentage schadelast zonder afbreuk te doen aan een goede cliëntentevredenheid. Naar verwachting zal de daling van het personeelsbestand in 2009 worden ingevuld via natuurlijk verloop.

Wij verwachten komend jaar reguliere investeringen te doen van circa € 0,7 miljoen.

We hebben er het volste vertrouwen in de hier geschetste vooruitzichten te kunnen waarmaken.

Tenslotte

Het jaar 2008 was een intensief, maar vruchtbaar jaar voor SRK Rechtsbijstand. De intensivering van de focus op kwaliteit en kostenefficiëntie heeft blijvende vorm gekregen in de organisatie.

Elke medewerker speelt hierin zijn rol. Daarom dank ik alle SRK-medewerkers van harte voor hun enthousiasme, flexibiliteit en grote inzet in 2008. Met de ondersteuning van velen zijn onze rechtshulpverleners met hun advocaten elke dag gedreven bezig met hun vak, het verlenen van rechtshulp, ofwel met de toegang tot het recht. Daarnaast spreek ik ook mijn dank uit aan de Ondernemingsraad voor hun positief kritische en constructieve samenwerking in het afgelopen jaar.

De Groepsmaatschappijen en het assurantie-intermediair wil ik tevens bedanken voor hun constructieve opstelling.

mr. R.C.M. Vromen,
Algemeen directeur

SRK Rechtsbijstand
JAARREKENING 2008

BALANS PER 31 DECEMBER 2008
NA RESULTAATBESTEMMING

(x €1.000)	<u>2008</u>	<u>2007</u>
Activa		
Vaste Activa		
<i>Materiële vaste activa</i>		
Andere vaste bedrijfsmiddelen	9.061	10.596
<i>Financiële vaste activa</i>		
Effecten	82	172
Vlottende Activa		
<i>Vorderingen</i>		
Terug te ontvangen specifieke uitgaven	1.990	2.054
Overige vorderingen en overlopende activa	<u>1.908</u>	<u>464</u>
	3.898	2.518
<i>Liquide middelen</i>	4.326	4.412
Totaal	<u><u>17.367</u></u>	<u><u>17.698</u></u>
Passiva		
Vermogen		
Stichtingskapitaal	0	0
<i>Voorzieningen</i>		
VUT verplichtingen	1.353	1.200
Pensioenen	3.351	4.946
Overige voorzieningen	<u>865</u>	<u>0</u>
	5.569	6.147
<i>Langlopende schulden</i>		
Lening Nieuwbouw	0	675
<i>Kortlopende schulden</i>		
<small>(ten hoogste één jaar)</small>		
Te verrekenen met verzekeringsinstellingen:		
- Ontvangen voorschotten	32.799	34.482
- Resultaat boekjaar excl. Specifieke kn.	<u>29.846</u>	<u>29.751</u>
Te verrekenen met verzekeringsinstellingen	2.953	4.731
Nog uit te keren verhaalde schades	1.462	709
Kortlopend deel langlopende lening	675	1.244
Crediteuren	199	63
Belastingen en sociale premies	1.248	1.227
Af te dragen pensioenpremies	77	443
Overige schulden en overlopende passiva	<u>5.184</u>	<u>2.458</u>
	11.798	10.876
Totaal	<u><u>17.367</u></u>	<u><u>17.698</u></u>

RESULTATENREKENING 2008

	(x €1.000)	<u>2008</u>	<u>2007</u>
OVERIGE OPBRENGSTEN		3.516	3.661
Personeelskosten		24.770	25.183
Afschrijvingen		1.936	1.925
Overige bedrijfskosten		<u>13.750</u>	<u>13.403</u>
SOM DER KOSTEN		<u>40.456</u>	<u>40.511</u>
BEDRIJFSRESULTAAT		-36.940	-36.850
Rentebaten		174	286
Rentelasten		<u>-64</u>	<u>-126</u>
RENTEBATEN EN -LASTEN		110	160
RESULTAAT TE VERREKENEN MET VERZEKERINGSINSTELLINGEN		<u><u>-36.830</u></u>	<u><u>-36.691</u></u>

KASSTROOMOVERZICHT 2008
(volgens de indirecte methode)

(x €1.000)	<u>2008</u>	<u>2007</u>	
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Bedrijfsresultaat	-36.940	-36.850	
Te verrekenen met verzekeringsinstellingen	<u>36.830</u>	<u>36.691</u>	
	-110	-160	
Aanpassing voor:			
- afschrijvingen	1.936	1.925	
- voorzieningen	-578	-1.542	
- veranderingen in werkkapitaal:			
* afname/toename -operationele vorderingen	-1.380	1.056	
* afname/toename -operationele schulden	<u>922</u>	<u>-1.625</u>	
(Incl. omzetbelasting)	-458	-569	
<i>Kasstroom uit bedrijfsoperaties</i>	<u>790</u>	<u>-346</u>	
Ontvangen interest	<u>174</u>	<u>286</u>	
<i>Kasstroom uit operationele activiteiten</i>			-60
	964		
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
Investerings & vooruitbetalingen in/op Materiële Vaste Activa	-401	-731	
<i>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</i>			-731
	-401		
Kasstroom uit financieringsactiviteiten			
Aflossing van langlopende schulden	-675	-1.243	
Vrijval effecten	90	0	
Betaalde interest	<u>-64</u>	<u>-126</u>	
<i>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</i>			-1.369
	<u>-649</u>		
Afname -/toename + geldmiddelen in 2008	<u><u>-86</u></u>	<u><u>-2.160</u></u>	

1. GRONDSLAGEN VOOR DE FINANCIËLE VERSLAGGEVING

1.1 ALGEMEEN

De Stichting Schaderegelingskantoor voor Rechtsbijstandverzekering statutair gevestigd te Zoetermeer heeft ten doel het behartigen van de belangen van de verzekerden van de bij de 'Groep Rechtsbijstandverzekering' aangesloten verzekeringsinstellingen, voor zover deze betrekking hebben op de door deze instellingen geaccepteerde rechtsbijstandverzekeringen. SRK Rechtsbijstand kan worden getypeerd als een commerciële stichting. Als gevolg hiervan is Burgerlijk Wetboek boek 2 titel 9 van toepassing op deze jaarrekening.

Voorzover niet anders is vermeld, zijn de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde en worden kosten en opbrengsten toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

1.2 GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa

Deze worden gewaardeerd op verkrijgingprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt lineair afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming tot nihil.

Financiële vaste activa

Deze worden gewaardeerd tegen historische aanschafwaarde of tegen lagere marktwaarde.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid.

Voorziening voor VUT verplichtingen

Dit betreft een voorziening ten behoeve van de regeling vervroegde uittreding en de aanvullingsregeling in verband met vervroegde uittreding en de pensioenverplichting volgens RJ271. Voor personeelsleden die op 1-1-1999 10 jaar in dienst waren en toen 50 jaar of ouder waren is er een regeling in verband met vervroegde uittreding. Deze verplichting wordt opgebouwd vanaf 1-1-1999 tot datum van vervroegde uittreding. Voor lopende uitkeringen vindt een onttrekking plaats. In 2008 is een voorziening gevormd voor medewerkers met geboortjaar 1949 die voldoen aan de randvoorwaarden. Er is rekening gehouden met een jaarlijkse toekomstige indexatie van 1% en een jaarlijkse vertrek/ sterfttekans van 3%.

Voorziening voor pensioenverplichtingen

De pensioenvoorziening betreft een verplichting die is opgenomen uit hoofde van de Richtlijn RJ271.

Overige voorzieningen

Dit betreft een voorziening voor leegstand van een deel van de huisvesting en is gewaardeerd op de resterende verschuldigde huurverplichtingen.

Overige activa en passiva

Deze worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

1.3 GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Wijze van afrekening SRK Rechtsbijstand

Hiervoor wordt verwezen naar paragraaf 4.1.

1.4 GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN HET KASSTROOM OVERZICHT

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen.

Ontvangen interest en ontvangen dividenden worden opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde interest wordt opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

2. TOELICHTING OP DE BALANS

2.1 Materiële vaste activa

De mutaties in de andere vaste bedrijfsmiddelen worden als volgt weergegeven:

(x €1.000)	<u>2008</u>	<u>2007</u>
Stand per 1 januari		
Verkrijgingsprijs	15.640	14.909
Afschrijvingen	<u>-5.044</u>	<u>-3.118</u>
Boekwaarde	10.596	11.791
Mutaties		
Investerings	402	731
Afschrijvingen	<u>-1.936</u>	<u>-1.925</u>
	-1.534	-1.194
Stand per 31 december		
Verkrijgingsprijs	16.042	15.640
Afschrijvingen	<u>-6.981</u>	<u>-5.044</u>
Boekwaarde	<u><u>9.061</u></u>	<u><u>10.596</u></u>

Voor software en hardware geldt een afschrijvings-termijn van respectievelijk 2 en 3 jaar lineair. Voor meubilair en voor andere vaste bedrijfsmiddelen 10 jaar lineair.

Afschrijvingen

De afschrijving op materiële vaste activa worden berekend op basis van vaste percentages van de historische verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De volgende percentages zijn toegepast: 10%, 16,67%, 20%, 33,33% of 50%.

2.2 Financiële vaste activa

De nominale waarde van de financiële vaste activa bedraagt €82 duizend met een looptijd korter dan 1 jaar. De marktwaarde bedraagt afgerond €81 duizend (2007: €174 duizend). Deze activa worden gewaardeerd tegen historische aanschafwaarde of lagere marktwaarde. Er is in 2008 een mutatie

geweest ter grootte van €90 duizend. Het huidige restant loopt binnen 1 jaar af.

2.3 Vorderingen

De vorderingen hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

Terug te ontvangen specifieke uitgaven

De 'terug te ontvangen specifieke uitgaven' betreffen vorderingen op aangesloten verzekeraars uit hoofde van in behandeling genomen zaken.

2.4 Liquide middelen

Hieronder zijn de kas- en banktegoeden opgenomen. Deze staan geheel ter vrije beschikking van SRK Rechtsbijstand. Het saldo van de rekening Stichting Derdengelden €327 duizend staat niet ter vrije beschikking en is daarom opgenomen onder overige vorderingen en overlopende activa.

2.5 Vermogen

Het stichtingskapitaal bedraagt €45.

2.6 Voorzieningen

2.6.1 Voorziening verplichtingen uit hoofde van VUT- en Aanvullingsregeling Vervroegde Uittreding

Dit betreft een voorziening ten behoeve van de regeling vervroegde uittreding en de aanvullingsregeling in verband met vervroegde uittreding. De mutaties zijn als volgt:

(x €1.000)	<u>2008</u>	<u>2007</u>
Stand per 1 januari	1.200	1.218
Onttrekking	-287	-297
Toevoeging	440	279
Stand per 31 december	<u><u>1.354</u></u>	<u><u>1.200</u></u>

Sinds 2003 wordt rekening gehouden met het opnemen van een reservering voor de opgebouwde rechten voor medewerkers die in de toekomst naar verwachting van de VUT en Aanvullingsregeling Vervroegde Uittreding gebruik gaan maken. In 2008 is een voorziening gevormd voor medewerkers met geboortjaar 1949 die voldoen aan de randvoorwaarden. Hierbij wordt voor de toekomstig vervroegd gepensioneerden verondersteld: een jaarlijkse salarisstijging van 1% en een sterftekans van 3%. De vrijval van de voorziening bedraagt € 280 duizend binnen 1 jaar en € 1,073 miljoen binnen 5 jaren daarna.

2.6.2 Voorziening verplichtingen uit hoofde van pensioenverplichtingen volgens RJ 271

De (ex-)werknemers van SRK Rechtsbijstand nemen deel in de volgende regelingen inzake personeelsbeloningen: Eindloonregeling, Backserviceregeling, Prepensioen (backservice)regeling, Geïndexeerde middelloonregeling, (Excedent) Arbeidsongeschiktheidspensioen.

SRK Rechtsbijstand heeft haar pensioenregeling ondergebracht bij een verzekeraar. De regeling wordt getypeerd als een toegezegde pensioenregeling in het kader van RJ 271 en wordt berekend overeenkomstig de "Projected Unit Credit Method". De berekening van de verplichtingen is gebaseerd op door het management gedane aannames, welke door een actuaris zijn gebruikt voor de berekening van de verplichtingen.

Omschrijving	31-12-2008	1-1-2008
Disconteringsvoet	5,10%	4,84%
Looninflatie	1,75%	1,75%
Prijsinflatie	2,00%	2,00%
Verwachte rendement op beleggingen	5,10%	4,84%
Indexatie van opgebouwde pensioenen (actief)	1,75%	1,75%
Indexatie van opgebouwde pensioenen (niet actief)	0,00%	0,00%
Individuele salarisstijgingen	Variërend van 4,75% tot 0% afhankelijk van leeftijd	Variërend van 4,75% tot 0% afhankelijk van leeftijd
Individuele ontslagkansen	Variërend van 21,83% tot 0% afhankelijk van geslacht en leeftijd	Variërend van 24,56% tot 0% afhankelijk van geslacht en leeftijd
Individuele arbeidsongeschiktheidskansen	Variërend van 0,72% tot 0,06%	Variërend van 0,72% tot 0,06%

De opbouw van de op de balans opgenomen actief- en/of passiefposten (exclusief rekening-courant mutatie van € 1,289 miljoen) is in de onderstaande tabel opgenomen.

Balansverplichting per (x €1.000)	31-12-2008	1-1-2008
Waarde toegezegde pensioenaanspraken	26.746	24.231
Reële waarde van de fondsbeleggingen	-33.067	-28.956
Nog niet verwerkte actuariële winsten	10.961	11.321
	<u>4.640</u>	<u>6.596</u>
Te activeren balansverplichting	<u>4.640</u>	<u>6.596</u>

Overzicht van het verloop in het boekjaar van de op de balans opgenomen actief- en/of passiefposten

Balansmutatie van de pensioenvoorziening (x €1.000)	2008
Balansverplichting per 1 januari	6.596
Bedrijfslast	1.106
Betaalde premies door SRK	-3.062
Balansverplichting per 31 december	<u>4.640</u>

De belangrijkste actuariële veronderstellingen zijn als volgt:

Jaarlijks worden de gehanteerde aannames bijgesteld op basis van meest recente inschattingen. Afwijkingen van verwachte kosten voortvloeiend uit ervaringscijfers van de regeling worden onmiddellijk verwerkt in het overzicht van alle verwerkte resultaten. Er is gebruik gemaakt van de overlevingstafel Collectief 2003 en een leeftijdscorrectie van -1 voor / -2 na.

Wijze van toerekening van actuariële resultaten

Bij het waarderen van de op de balans op te nemen verplichting verwerkt SRK Rechtsbijstand een gedeelte van de actuariële resultaten in het resultaat van het boekjaar indien de cumulatieve, nog niet in de resultatenrekening verwerkte actuariële resultaten aan het begin van het boekjaar groter zijn dan het hoogste bedrag van 10% van de contante waarde van toegekende aanspraken op de balansdatum en 10% van de fondsbeleggingen op de balansdatum, gewaardeerd tegen reële waarde. Deze limieten worden voor elke pensioenregeling afzonderlijk berekend. Het in het resultaat van het boekjaar te verwerken gedeelte van de actuariële resultaten wordt bepaald door het overschot (boven het limietbedrag) te delen door de verwachte resterende diensttijd van de actieve deelnemers aan de regeling op balansdatum. Ultimo 2008 bedroeg het saldo van de nog niet verwerkte actuariële winsten € 10,961 miljoen.

In lijn met paragraaf 353 van RJ 271 is door SRK Rechtsbijstand gekozen voor een directe eenmalige toerekening van de overgangsverplichting van € 5,6 miljoen aan het resultaat van 2005.

Verder zijn er de volgende aanvullende toelichtingen:

- Er zijn geen financiële instrumenten aanwezig.
- Alle fondsbeleggingen zijn ondergebracht bij de pensioenverzekeraar Nationale-Nederlanden.
- De werkelijk behaalde opbrengst op fondsbeleggingen in het jaar 2008 bedraagt € 999 duizend. Dit is berekend als het verwachte

rendement op fondsbeleggingen minus actuariële verliezen op fondsbeleggingen.

- Ingegane en premievrije pensioenen worden geïndexeerd op basis van de in de verzekeringsbedrijfstak geldende CAO loonstijgingen. Hierbij wordt een maximum indexatie van 3% gehanteerd overeenkomstig artikel 16 van het geldende pensioenreglement.
- Er is rekening gehouden met de individuele ontslagkansen en kansen op arbeidsongeschiktheid welke afhankelijk zijn van leeftijd.

2.7. Langlopende schulden

Langlopende lening

SRK heeft in 2005 een 10 jarige lening van € 12 miljoen gesloten. Er zijn geen verpandingen afgegeven op de lening. De (kortlopende) aflossing in 2008 bedraagt € 1,2 miljoen. Ter afdekking van het renterisico heeft SRK een renteswap voor € 3,1 miljoen afgesloten. Uit hoofde van deze swap betaalt SRK een vaste rente van 3,37% en ontvangt een variabele rente op basis van een 1-maands Euribor rente. Hiermee is het renterisico afgedekt. De hoofdsom van de swap loopt gelijkelijk af met de aflossingen op de lening. De swap-overeenkomst heeft ultimo 2008 een resterende looptijd van 6 maanden.

	(x €1.000)	2008	2007
<u>Lening Nieuwbouw</u>			
Stand per 1 januari		1.918	3.286
Opname		0	0
Aflossing		-1.243	-1.368
Stand per 31 december		675	1.918
Kortlopende deel langlopende lening		-675	-1.243
Langlopende deel lening		0	675

Rekening-courant krediet

SRK Rechtsbijstand beschikt over een krediet faciliteit van € 1,5 miljoen. Voor € 0,5 miljoen zijn hiervoor zekerheden in de vorm van depositorekeningen en verpandingen van de bedrijfsinventaris aan een bank verstrekt.

2.8 Kortlopende schulden

Te verrekenen met verzekeringsinstellingen

Hieronder zijn opgenomen de ontvangen voorschotten van de aangesloten verzekeraars onder aftrek van de gemaakte kosten.

Kortlopend deel van de lening

Hieronder is opgenomen het deel van de langlopende lening dat in 2009 opeisbaar is. De condities zijn vermeld onder de langlopende schulden in de voorgaande paragraaf.

Overige schulden en overlopende activa

De stijging in 2008 van € 2,7 miljoen is voor ca. € 3,5 miljoen te verklaren door vroegtijdige ontvangst van het kwartaalvoorschot 2009.

2.9 Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Huurverplichtingen

Voor de huidige locatie is de huurverplichting (inclusief servicekosten) in 2008 € 3,4 miljoen op jaarbasis. Het contract expireert op 30-11-2015 met een optie tot gedeeltelijke opzegging per 1-12-2010. Voor dit laatste deel van de gehuurde locatie is een voorziening in verband met leegstand voor de resterende looptijd getroffen in 2008. Er is voor print- en kopieerapparatuur een huurverplichting van € 242 duizend per jaar met een resterende looptijd van 34 maanden. Voor Microsoft licenties is er een verplichting voor € 77 duizend per jaar met een resterende looptijd van 29 maanden. Voor de support van het netwerk en de hardware is er een verplichting van € 79 duizend per jaar met een resterende looptijd van 11 maanden. Er zijn nog enkele kleinere contracten met een gezamenlijke jaarlijkse verplichting van ongeveer € 165 duizend met looptijden van 23 tot 64 maanden.

Openstaande inkopen

Er is eind 2008 een bestelling van € 18 duizend geplaatst voor computer beeldschermen.

Leaseverplichtingen

De totale leaseverplichting ultimo 2008 -voor de komende 4 jaren- met betrekking tot auto's bedraagt € 519 duizend. De verplichting voor het volgende jaar bedraagt € 224 duizend.

Gestelde zekerheden

SRK Rechtsbijstand heeft geen gestelde zekerheden.

3. TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING

3.1 Overige opbrengsten

Dit betreft de ontvangen vergoeding voor buitengerechtelijke kosten.

3.2 Personeelskosten

	(x €1.000)	2008	2007
Lonen en salarissen		18.311	17.826
Sociale lasten		1.954	1.871
Pensioenlasten		1.106	2.242
VUT lasten		440	279
Overige personeelskosten		2.959	2.965
Totaal personeelskosten		<u>24.771</u>	<u>25.183</u>

Gemiddeld aantal werknemers

Gedurende 2008 waren gemiddeld 359 werknemers (fte) in dienst van de stichting omgerekend naar een volledig dienstverband (2007: 366).

Voor toekomstige pensioenverplichtingen is per ultimo 2008 een voorziening van € 4,6 miljoen opgebouwd. In de VUT lasten (incl. aanvullingsregeling vervroegde uittreding) is de toevoeging aan de VUT-voorziening begrepen, welke vanaf 2003 wordt opgenomen voor de toekomstige vervroegde uitreders (zie ook paragraaf 2.6 Voorzieningen).

Overzicht van het totale pensioen (RJ 271) zoals verwerkt in de resultatenrekening

Onderdelen van de bedrijfslast

(x €1.000)	2008	2007
Toename toegezegde pensioenaanspraken	2.314	2.714
Interest	1.281	1.347
Verwachte rendement op de fondsbeleggingen	-1.457	-1.334
Verwerkte actuariële (winsten) / verliezen	-788	-272
Betaalde premies door deelnemers	-418	-212
Administratiekosten	174	-
Bedrijfslast van 2008	1.106	2.242

De bepaling van de amortisatie van het actuariële resultaat in de bedrijfslast in 2008

Te verwerken actuariële winsten

(x €1.000)	2007
Saldo van nog niet verwerkte actuariële winsten per 31-12-2007	-11.321
Limietbedrag per 31 december 2007*	2.896
Overschot ^[a]	-8.425
Verwachte gemiddelde resterende diensttijd	11
Te verwerken actuariële winsten [a/b]	-788

* De limiet bedraagt de grootste van:

- (a) 10% van de waarde van de toegezegde pensioenaanspraken
- (b) 10% van de reële waarde van de fondsbeleggingen

3.3 Overige bedrijfskosten

(x €1.000)	2008	2007
Overige bedrijfskosten	6.766	6.464
Specifieke kosten	6.984	6.940
Totale overige bedrijfskn. en spec. kn.	13.750	13.403

De overige bedrijfskosten bestaan uit bureaunkosten, huisvestingskosten, communicatiekosten en diverse andere bedrijfskosten.

Daarnaast vallen onder de overige bedrijfskosten de Specifieke kosten welke rechtstreeks worden doorbelast naar de aangesloten verzekeraars.

Bezoldiging van bestuurders en commissarissen

Onder verwijzing naar Titel 9 BW2, artikel 383 is de bezoldiging van de bestuurder niet opgenomen. De commissariaatfuncties zijn onbezoldigd.

Honorarium van de externe accountant

Overeenkomstig Titel 9 BW2, artikel 382a dient het honorarium van de externe accountant en de accountantsorganisatie te worden toegelicht. In navolgende tabel zijn deze honoraria opgenomen met als vergelijkende cijfers de kosten over het boekjaar 2007.

(x €)	2008	2007
Aard van de werkzaamheden		
Onderzoek van de jaarrekening	37.968	38.342
Andere controleopdrachten	0	-
Adviesdiensten op fiscaal terrein	3.052	3.921
Andere niet-controleopdrachten	4.225	5.370
Totaal	45.245	47.633

3.4 Vaststelling en accordering datum

De voorgaande jaarrekening is door de Directie vastgesteld per 13 maart 2009 en per dezelfde datum door de Raad van Commissarissen goedgekeurd.

Algemeen directeur:

Voorzitter Raad van Commissarissen:

mr. R.C.M. Vromen

drs. H.H.M. de Jong

4. OVERIGE GEGEVENS

4.1 Wijze van afrekening

SRK Rechtsbijstand heeft als stichting geen winstoogmerk. De kosten van SRK Rechtsbijstand worden conform artikel 19 van de statuten en de nadere uitwerking hiervan in het document 'Financiële verhoudingen tussen verzekeraar en SRK Rechtsbijstand' doorberekend aan de leden van de Groep Rechtsbijstandverzekering. De Algemene kosten worden naar rato van factoren doorberekend.

De Specifieke kosten en de ontvangen Bijdragen voor rechtshulp (met ingang van 1-1-2003) worden per verzekeraar doorberekend naar aanleiding van de kosten/bijdragen in de behandelde dossiers van de betreffende verzekeraar. De Specifieke kosten en de ontvangen Bijdragen voor rechtshulp worden in de resultatenrekening verantwoord op het moment van betaling of ontvangst (kasstelsel).

Accountants

Berk N.V.
Scheveningseweg 80-82
Postbus 85745
2508 CK Den Haag
Tel. (070) 358 90 00
Fax (070) 350 20 20
E-mail: denhaag@berk.nl
KvK-nummer: 24425560

Aan de Raad van Commissarissen van
Stichting Schaderegelingskantoor voor
Rechtsbijstandverzekering SRK
Postbus 3020
2700 LA ZOETERMEER

Referentie

JdG/MdG/0012736/1986131

ACCOUNTANTSVERKLARING**Verklaring betreffende de jaarrekening**

Wij hebben de jaarrekening 2008 van Stichting Schaderegelingskantoor voor Rechtsbijstandverzekering SRK te Zoetermeer bestaande uit de balans per 31 december 2008 en de winst-en-verliesrekening over 2008 met de toelichting gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Accountants

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de stichting.

Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die het bestuur van de stichting heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Schaderegelingskantoor voor Rechtsbijstandverzekering SRK per 31 december 2008 en van het resultaat over 2008 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende andere wettelijke voorschriften en/of voorschriften van regelgevende instanties

Op grond van de wettelijke verplichting ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder f BW melden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Den Haag, 13 maart 2009

Berk N.V.

M.J. de Graaf
Registeraccountant

Bestuur van de Groep, tevens Raad van Commissarissen SRK Rechtsbijstand

Drs. H.H.M. de Jong (voorzitter vanaf 29 mei 2008)

mr. W. van Es (voorzitter en commissaris tot 29 mei 2008)

mr. L.A.A. Bechtold

P.B. Flapper (tot 9 juli 2008)

mr. P.C.M. Leermakers

mw mr. S.W.C. Mauritsz

mr. R.C.M. Vromen, secretaris

Directie van SRK Rechtsbijstand

mr. R.C.M. Vromen, Algemeen directeur

Leden van de Groep Rechtsbijstandverzekering (situatie per 1 januari 2009)

AEGON Schadeverzekering N.V. - Den Haag

Algemene Zeeuwse Verzekering Maatschappij N.V. - Middelburg

ANKER Verzekeringen N.V. - Groningen

Goudse Schadeverzekeringen N.V. - Gouda

ING Insurance Services N.V. – Den Haag

JUWON (Juweliers Onderlinge Schade Maatschappij U.A.) - IJsselstein

London Verzekeringen N.V. - Amsterdam

Nationale-Nederlanden Schadeverzekering Maatschappij N.V. - Den Haag

Postbank Schadeverzekering N.V. - Amsterdam

RVS Schadeverzekering N.V. - Ede

Verenigde Assurantiebedrijven Nederland N.V. - Rijswijk

Winterthur Schadeverzekering Maatschappij N.V. - Amsterdam